GAZETA LWOWSKA.

We Srodę **Nro. 136.** 29. Listopada 1826.

WIADOMOŚCI KRAIOWE.

— *Ze Styryi.* —

Gazeta Gorycyyska donosi z dnia 18. Listopada:

Dnia 15. b. m. wieczorem o godzinie pół do 9tey ziechał Jego Cesarzowicowska Mość Arcyxiążę Rainery, Wicekról Królestwa Lombardzko-Weneckiego ze swoią Małżonką, powracaiąc z Wiednia do Włoch, w pożądanem zdrowiu do naszey stolicy, i wysiadł w zamku Cesarskim, gdzie Jch Cesarzowicowskie Moście przyięci zostali na wschodach głównych przez Arcyxięcia Jana, Gubernatora kraiowego, Starostę Cyrkułowena, Gubernatora kraiowego, Starostę Cyrkułowego, Xięcia Biskupa z Seckau i Zastępcę naczelnie dowodzącego, Feldmarszałka Porucznika Hrabiego Mazzuchelli, i odprowadzeni zostali do swoich pokoiów.

Dnia następuiącego, który dostoyni podróżni raczyli pobytowi w naszem mieście poświęcić, oglądali osobliwości miasta, a wieczorem w towarzystwie Arcyxięcia Jana zaszczycili obecnością swoią rzęsisto oświecony teatr.

Licznie zebrana publiczność w obecności dwóch dostoynych Braci naszego ukochanego Monarchy i dostoyney Małżonki Arcyxięcia Wicekróla, zaczęła pieśń ludu Austryiackiego: »Boże zachoway Cesarza Franciszka!« i takową przed wysokiemi gośćmi, wiako na uroczystość ich obecności i okazania wyrazu nayszczerszego uczczenia i naywiernieyszey przychylności ku ukochanemu Oycu oyczyzny i całemu Domowi Cesarskiemu, odśpiewała.

Dnia następuiącego Arcyxięstwo przy błogosławieństwie wszystkich mieszkańców naszey stolicy, gdzie zostawili pamiątkę swoiey łaskawości, udali się w dalszą podróż do Włoch.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Ameryka Hiszpańską.

List z Limy z dnia 16. Czerwca donosi: Przybyła tu Deputacyia z Valdivia, la Conception Chiloe i z innych części Chiliyskiey Rzeczypospolitey, w celu zniewolenia Jenerała O'Higgen, by powrócił do Chili. Boliwar wezwał Jenerała mieszkaiącego w Cavite i co chwila iest spodziewany.

Liczba okrętów woiennych Północno-Amerykańskich na stanowiskach zagranicznych morskich wynosi podług tamecznych gazet dziewiętnaście, mianowicie ieden okręt liniiowy, iedna fregata, dwie galioty i kuter na morzu środziemnem, pod Kommodorem Rodgers; fregata, korweta i galiota w Brazylii pod Kommodorem Bidello; iedna fregata, korweta, iedna galiota i dwa kutry w Indyiach Zachodnich, pod Kommodorem Warrington; fregata, galiota i kuter na morzu spokoynem, pod Kommodorem Hill; iedna galiota na brzegach Labrador; iedna fregata i galiota, które nie dawno pod Kommodorem James na morze spokoyne wypłynęły. (*G. Wied.*)

Portugaliia.

Posiedzenie Stanów Portugalskich (Cortes) otworzyła Infantka Rejentka w d. 30. Października Mową. Xiężna Rejentka w dopełnieniu artykułu 107 Konstytucyi, mianowała dożywotnich Radców Stanu następuiącym porządkiem: Kardynała Patryiarchę Lizbońskiego, Wice-Prezydenta Izby Parów; Xięcia Canaval, Prezydenta Izby wspomnioney; Pedro de Mello Breynera, Ministra Sprawiedliwości; Ignacego da Costa Quintella, Ministra Marynarki i Marszałka polnego Fryderyka de Caula. Członkowie dawney Rady Stanu zatrzymuią tytuły honorowe.

List kupiecki z Lizbony d. 18. Października donosi: »Właśnie teraz wydano rozkazy, aby otworzono porty dla 8000 moyen (blisko 3000 łasztów) pszenicy z warunkiem, że 1600 moyen twardey pszenicy (z morza czarnego), między tą liczbą być musi. Podług wykazu, które ma Rząd, potrzeba będzie przywozu przynaymniey 30,000 moyenów, i do prawdy podobna, że Kortezy na tę ilość zezwolą, iednak nie razem, by tym sposobem przy większey konkurrencyi w dostawie pszenicy, takową tańszą mieć można. (*G. Wied.*)

Wielka Brytaniia i Irlandyia.

Prawie wszyscy Ministrowie Gabinetowi ziechali do Londynu. Lord Mellville, Lord Sidmouth, Hrabia Bathurst, Lord Eldon, P. Kanning, P. Huskisson i P. Robinson, są iuż w mieście lub w pobliskości.

P. Kanning był u Króla w Windsorze, poczem udał się do Coombe-Home, drugiego wieyskiego pomieszkania Hrabiego Liverpoola.

)(

Ponieważ Xiążę Yorku zapewnie zmuszony będzie złożyć stopień Szefa zarządu woyskowego, przeto Globe zapewnia, że Ministrowie są w kłopocie względem wyboru następcy. Xiążę Wellington miał się podać, lecz większość Ministrów, sam nawet Król, byliby bardziey za tém, aby tę posadę oddać Xięciu Cambridge; ten zaś miał takową nie przyiąć.

Mówią, że Minister handlu, P. Robinson, przez bolesną stratę w naypięknieyszey porze wieku zmarłey córki, niechce zasiadać w Parlamencie przed Bożém narodzeniem.

W d. 30. Października odbyło się Zgromadzenie akcyionaryiuszów i właścicieli nowego Uniwersytetu maiącego być w Londynie utworzonym. Obecnych było blisko 150 osób pod przewodnictwem Lorda Aucklanda. Spodziewaią się, iż w półtora roku tak dalece zostane urządzonym Uniwersytet, iż będzie można przyymować uczniów.

Dziennik Times zawiera obszerny artykuł, udowodniaiący, iak bardzo w nowszych czasach wywóz fabrykatów bawełnianych z Anglii zmnieyszył się, a natomiast surowey lub wpółwyrobioney bawełny do wyrobienia na stałym lądzie, powiększył się.

Gazety Angielskie napełnione są rapportami z licznych Zgromadzeń ludu, na których prożby do Parlamentu dla emancypacyi katolików przygotowywano i rozstrząsano.

Naynowsze wiadomości z Sincapore dochodzą do środka Maia. W porcie tym stało wtedy na kotwicy 70 Europeyskich, Indyyskich i Chińskich okrętów kupieckich i iunków. Ze wszystkich części Angielsko-Indyyskich posiadłości przybywali kupcy Angielscy i rzemieślnicy, aby tamże osiedli. Ciągle cisną się Chińscy osadnicy, z pośród których bogatsi, rozwiiaią ducha przemysłu i handlu, który sami nawet Anglicy szanuią. Naczelnicy wyspy Borneo, sam nawet Król Cochinchiny, nie pogardzaią posełać płodów swoiego kraiu do osad Angielskich na sprzedaż i zamienić ie znowu na Europeyskie produkta i towary. Miasto codziennie zyskuie, i posiadłość Europeyczyków nie ogranicza się na samych murach, ponieważ staraią się uprawiać środek wyspy, do czego Rząd szczególniey zachęca.

(*G. Wiéd.*)

Dzienniki Londyńskie, które niekiedy zwykły być uwiadomione o planach Ministeryium, zaprzeczaią rozniesionym wieściom, iakoby dyskussyie nad ustawą zbożową miały być odłożono aż po feryiach Bożego narodzenia; ieden z tychże, Dziennik: Poczta poranna, wyraża, iż Rząd niechce się w tey mierze spieszyć, lecz życzy sobie w tym ważnym przedmiocie wszystkie zebrać obiaśnienia; lecz to iest większy ieszcze powód, aby rzecz tę tém wcześniey wnieść pod rozpoznanie.

Czytamy w Gwiaździe: Lord Cochrane przesłał Redakcyi Dziennika Times list następuiący: »Ponieważ w gazetach Angielskich czytałem artykuły, w których Sir F. Burdett i PP. Hobhouse, Elice i Ricardo są ganieni, i że wiadomo mi, iż te artykuły po części mnie przypisuią, przeto uczynisz mi WPan przysługę i postąpisz słusznie, gdy zapewnisz publiczność, iak ia sam wspomnionych Panów zapewniłem, iż nie pomyślałem nigdy naganiać im coś względnie Grecyi. Jeźli Inżynier nie wykonał swoiey roboty, tedy sam iest za to odpowiedzialny. Co się mnie dotycze, tedy zdawało mi się, iż w skutek nieszczęsney odezwy*) nie mogłem mieć dozoru nad budową okrętów parnych. Żałuię, iż ową odezwę podtenczas w innem uważałem świetle, niżli iest teraz.« — Kuryier nad listem powyższym czyni następuiące uwagi: »Dziwną iest rzeczą, iż zacny Lord w mieyscu swoiego listu, gdzie mówi: »ieźli inżynier nie wykonał swoiey roboty, tedy sam za to iest odpowiedzialny,« nie przypomniał sobie przyczyn, które były powodem, że budowa okrętów parnych powierzoną była P. Galloway. Czyliż pomimo przeciwnego zdania Komitetu rzecz ta nie była P. Galloway poruczona, i czyliż Lord Cochrane nie żądał w umowie swoiey z Komitetem iako warunku *sine quo non*, aby budowa ta wyłącznie P. Galloway poruczoną została? Zaledwie możemy sobie wystawić, co Jego Wysokość podówczas mogło zniewolić do tego postępowania, trudnego do rozwiązania, mianowicie kiedy rozważemy, że temu samemu Inżynierowi przed kilku laty powierzono wybudowanie okrętu parnego, na którym Lord Cochrane chciał do Ameryki popłynąć, i że ta robota ladaiaka, po wszystkich na nię łożonych kosztach, okazała się być niezdatną. **) Sądzimy, że trudno bę-

---

*) Lord Cochrane mniema tu znaną odezwę z d. 30. Września 1825, która między innemi zakazuie uzbraiać okrętów w portach Angielskich w zamiarze nieprzyiacielskich działań przeciwko Porcie. (P. D. Au.)

**) Zdaniem naszém myli się Kuryier, i że to przedsiębierstwo nie udało się, należy to nie P. Galloway, lecz iedynie Lordowi Cochranowi przypisać, który temu okrętowi parnemu chciał nadać dotąd niezwyczayną formę, iakiey nieużyteczność późniey przez doświadczenie poznał. Sądzimy, że P. Galloway iest sposobnym mechanikiem, lecz przezto los okrętów parnych onemuż do wybudowania powierzonych, ieszcze więcey zastanawia.

(Przyp. Gwiazdy.)

dzie Lordowi Cochrane stawić dowody, iżby nie był w części odpowiedzialny wraz z P. Galloway, który w tey mierze był tylko Ajentem Jego Wysokości.«

Kapitan okrętowy, nazwiskiem Wilson, stawiony był przed Londyńskim Sądem Admiralicyi w d. 24. Października z powodu handlu niewolnikami. Obwiniono go, że sprzedał Hispanowi handluiącemu niewolnikami, cztery kobiet, Afrykanek, które mężowie, podług zwyczaiu panuiącego na brzegach Afrykańskich, przy handlu zamiennym, iako zakład ich handlowych zobowiązań przystawili. Sąd przysięgłych uwolnił go. Wyraz »winny« byłby ściągnął na niego karę śmierci. — Przypadek ten potwierdza na nowo, iak szkodliwie działać muszą zbyt surowe kary na wyroki przysięgłych.

Lord Beresford wsiadł w d. 18. z. m. w Falmouth na okręt i popłynął do Lizbony; inne Gazety mówią, do Rio de Janeiro.

Jak zarządzono Grecką pożyczką w Anglii, doszło niedawno do wiadomości publiczney. Dwie strony poniosły przytém stratę; Grecy, dla których zaciągniono pożyczkę, i dobroduszni wierzyciele. Osoby pośredniczące w téy czynności zbogaciły się kosztem strón obiedwóch.

Teraz i Rzeczpospolita Kolumbii bliska iest bankructwa. Przynaymniéy tu przedsiębiercy pożyczki podzielili zysk z Rzeczpospolitą. Jedynie ci, co pożyczyli, są oszukani.

Niedawnemi czasy, liberalne Gazety Paryzkie umieściły długi i obszerny artykuł. P. Pradt, którego zamiarem było dowieść, że rozumni kapitaliści, chcąc pieniądze swoie pewnie lokować, mogą ie tylko pożyczać »młodocianą siłą uposażonym« t. i. rewolucyynym Państwom. Że P. Pradt **młody** kredyt przekłada nad **stary**, zgadza się to z iego całym systematem i nie powinno zadziwiać. Co zaś ieszcze bardziéy mogłoby podać materyią do tego uczucia, iestto zupełne milczenie, iakie owe pisma okazuiące się zawsze przyiaciołmi wszystkich rewolucyy, gorliwymi promotorami systematu przemysłowego i naysilnieyszymi krytykami wszelkiego urządzonego gospodarstwa kraiowego, względem tego haniebnego sposobu użycia środków, przeznaczonych na poparcie ich własnych zamiarów, zachowuią! (*D. Au.*)

Królestwo Oboiéy Sycylyi.

Giornale del Regno delle due Sicilie zawiéra pod d. 27. z. m., co następuie:

»Król Jegomość osądziwszy za potrzebę poczynić odmiany w Ministrach Swoich przy Dworach zagranicznych, raczył przeto przeznaczyć Xięcia di Cassaro do Król. Poselstwa przy Cesarzu Austryi; Xięcia di Florydyia, Principe di Partana do Poselstwa przy Jego Katolickiéy Mości, a Margrabiego di Gagliati do Poselstwa przy Królu Sardyńskim. — Daléy mianował następuiące osoby: Kawalera D. Carlo Ruffo de Principi Castelcicala, pełnomocnym Ministrem przy Królu Pruskim; Komendatora D. Paolo d'Ambrosio, Sprawuiącym interesa przy Porcie Otomańskiéy, w mieyscu Kawalera D. Giuseppe Romano, do innych spraw powołanego, a Kommendatora D. Vincenzo Ramirez, teraźnieyszego Sekretarza Rządu w Sycylyi, Sprawuiącym interesa na Król. Niderlandzkim Dworze.« (*G. Wied.*)

Zjednoczone Nideralndy.

Dziennik urzędowy Niderlandzki z d. 30go z. m. zawiera następuiącą Uchwałą Króla Niderlandzkiego:

»My WILHELM, i t. d.« — Z uwagi na akt Kongressu Wiedeńskiego z d. 9. Czerwca r. 1815., i artykuł onegoż, dotyczący się żeglugi na Renie: z uwagi Naszego przystąpienia do tegoż aktu; z uwagi, że wspomniony artykuł ustanowił zasadę, iżby żegluga na Renie była wolna, i względnie handlu od nikogo nie doznawała przeszkody; życząc, usunąć trudności, które dotąd nie dozwoliły zawrzeć ugody o téy żegludze na Renie, iakoteż ułożyć w téy mierze regulamin do oney uporządkowania podług przepisów odpowiednych warunkom z roku 1815 w Wiedniu; z uwagi na kroki innych Państw nadbrzeżnych, szczególniéy tych, które zamierzaią dopełnić istnieiących przepisów żeglugi na Renie; chcąc, ile od Nas zawisło, przyczynić się do tego, iżby, dopóki się nie połączą inne Państwa nadbrzeżne, maiący udział w téy mierze ieszcze dłużéy nie byli pozbawieni korzyści, iakich przepisy Aktu Kongresu Wiedeńskiego o żegludze na Renie spodziewać się im kazały; chcąc, oraz dać dowód, ile gotowi iesteśmy przyczynić się do życzeń wyrażonych Nam przez niektóre nadbrzeżne Mocarstwa, ile stać się to może bez uszczuplenia Naszéy sławy, dobrze zrozumianéy korzyści i praw Rządu Niderlandzkiego, w przekonaniu, że i inne nadbrzeżne Państwa, iak to spodziewać i życzyć należy, tym samym sposobem myślenia ożywione będą, przyczém daléy chcąc ieszcze temu zapobiedź, iżby postępowanie Niderlandów przez inne Państwa nadbrzeżne nie było przywodzone, iako powód do niewypełnienia Aktu Kongresu Wiedeńskiego; z uwagi, że na osmém posiedzeniu Kommissyi Kongresu Wiedeńskiego do uporządkowania w ogólności żeglugi na rzekach, zgodzono się na to, aby Leck (odnoga) uważany był za dalszy ciąg Renu i ulegał wszystkim przepisom względem téy rzeki maiącym być wydanym; postanowiliśmy i stanowiemy:

Art. I. Leck uważany będzie iako dalszy ciąg Renu na ziemi Niderlandkiéy; cła, które na nim są pobierane, ustaią z d. 1. Kwietnia roku przyszłego, a na ich mieysce nastąpi według pierwszéy części 3go wyżéy namienionego artykułu o żegludze na Renie, należytość od żeglugi, którą My w duchu tego artykułu i stósownie do długości brzegów téy rzeki przez Niderlandy płynącéy, ustanowiemy.

Art. 2. Równie od d. 1. Kwietnia przyszłego roku na oznaczoną właśnie przestrzeń téy rzeki, nie będą więcéy żeglarze patentów otrzymywać. Zamiast téy należytości będzie pobieraną opłata, w miarę należytości przyznanéy na wspólnym Renie, która równie w duchu drugiéy części 3go wyżéy namienionego artykułu ma być ustanowioną.

Art. 3. Według artykułu 22. żeglugi na Renie dotyczącego się, okręty do żeglugi na Renie służące, które nie zmieniaiąc ładunku, przeznaczone do wyraźnego przewozu towarów płynąc z wodą i podwodę, od namienionego czasu na wstępie w Niderlandy, powinny być od formalności ustawą z d. 6. Sierp. 1822 względem przywozu, wywozu i przeyścia towarów, zaprowadzonych; uwolnione i takowe formalności zastąpione być maią przez owe środki ostrożności przeciwko zakazanemu przywozowi towarów do Królestwa, iakie za potrzebne zostaną uznane, iakoto przydanie dozorcy na statek, zamknięcie luk, lub razem oboie, wszystko iednakże bez kosztu dla ładunku lub szypra, który iedynie dozorcom cła, dopóki są na statku, wikt, opał i światło dawać powinien.

Art. 4. Zakazy tranzytowe, zawarte w taryfie z r. 1822, ustaią w swoiéy mocy od d. 1. Kwietnia przyszłego roku, dla wszystkich towarów, które Renem lub Leckiem, iako dalszym ciągiem pierwszéy rzeki w górę lub na doł płyną.

Art. 5. Środki w powyższych artykułach są przedsięwzięte w zaufaniu, że inne Państwa nadbrzeżne poydą zatém przez analogiią. Jeżliby Niderlandy widziały nie urzeczywiszczoną nadzieię, tedy zastrzegamy Sobie te środki uchylić, lub iak się Nam stósowniey zdawać będzie, one zmienić.

Art. 6. Nasz Minister Spraw Zewnętrznych i Wewnętrznych, Nasza Rada Stanu, Zarządca podatków niestałych, należytości od wchodu i akcyzy, o ile być może nayprędzéy uczynią przełożenia, iakieby do d. 1. Kwietnia nieodzowne były potrzebne do dokładnego wykonania powyższych przepisów. *(G. Wied.)*

Niemcy.

Dziennik Rządowy Bawarski z d. 18. z. m. zawiera wykaz funduszu woyskowego z r. 1824—1825. W końcu Września 1825 stan maiątku był następuiący: *a*) fundusz wdów i sierót 2 mil. 766,334 ZR. 37 kr. 2 hal.; *b*) fundusz inwalidów 1 mil. 168,061 ZR. 4 hal.; *c*) fundusz dobroczynności 85,425 ZR. 34 kr. *(G. Wied.)*

Szwecyia i Norwegia.

Gazeta Stanu zawiera z d. Października następuiący artykuł: »Z powodu śmierci byłéy Królowéy Fryderyki Doroty Wilhelminy, urod. Xiężniczki Badeńskiéy, Jego Królewicowska Mość Następca i Następczyni Tronu z Dworem swoim włożyli żałobę na trzy tygodnie; równie i Jéy Królewicowska Mość Xiężna Zofiia Albertyna ze swoim Dworem.« — Gazeta Stanu umieściła do tego z d. 30. t. m. następuiący przypisek: »Żałoba włożona przez JJ. KK. Wysokości e Następcę i Następczynią Tronu, pochodzi z pokrewieństwa Jego Królewicowskiey Mości z byłą Krolową Fryderyką Dorotą Wilhelminą, urod. Xiężniczką Badeńską.« — Skoro wiadomość urzędowa doszła do Sztokolmu, sam Król włożył żałobę od dnia 13. do d. 18. Października. *(D. Aust.)*

Prussy.

Rozporządzenie Gabinetowe z d. 23. Października r. z. zaleca, że Władza Policyyna kraiowa upoważniona i obowiązana iest zakazać budowy i odmiany każdego młynu, nie ograniczonego na potrzebę właściciela, czylito dóbr posiadacza, korporacyi, lub gminy, lecz wyłącznie maiącego na celu obcych gości do mlewa, ieżli w okolicy będące młyny są dostateczne, wszelkie potrzeby zaspokaiać. *(G. Wied.)*

Kraków.

Donoszą z Krakowa z d. 20. Października: »Zamierzana od niedawnego czasu reforma tuteyszego Uniwerrytetu i innych naukowych instytutów przychodzi teraz do skutku. Zasady przyszłych statutów potwierdzone przez trzy Nayiaśnieysze proteguiące Mocarstwa (Austryią, Rossyią i Prusy) ogłoszone zostały w d. 5. t. m. na uroczystém publiczném posiedzeniu, w obecności Senatu Rządzącego *in pleno* i trzech Ministrów Rezydentów. Wraz Hrabia Józef Załuski, dawniéy iuż przez Uniwersytet Rektorem obrany, potomek znakomitéy rodziny w historyi polityki i literatury Polskiéy, mianowany przez trzy Nayiaśnieysze Dwory Jeneralnym Kuratorem Uniwersytetu i wszystkich instytutów naukowych, został uroczyście installowanym. *(D. Au.)*

Na żądanie Publiczności młody Krogulski da Koncert wtóry d. 2. Grudnia r. b.

Redakcyia Józefa Bensy; Drukiem Piotra Pillera.